

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ІНОЗЕМНА МОВА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв

Київ – 2005

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ІНОЗЕМНА МОВА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв

2005

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України

ІНОЗЕМНА МОВА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв, – Вінниця:
НОВА КНИГА, 2005. – 32 с.

Укладач: **Є. Г. Чечель** – кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. професора кафедри мов Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського

Рецензенти: **І. В. Каташинська** – кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. професора, зав. кафедри іноземних мов Київського Національного університету культури і мистецтв
Л. Ю. Корзова – кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри мов Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського

Відповідальний за випуск **О. І. Білоногова-Тищенко**

Редактор **Н. М. Набокова**

Підписано до друку 02.12.05 р. Гарнітура Times
Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 2. Наклад 1000 прим.

Видавництво «Нова Книга» м. Вінниця, вул. Стеценка, 46/85
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №103 від 30.06.2000 р.
Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81
E-mail: newbook1@vinnitsa.com
www.novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, 2005

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Освіта – стратегічна основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього, її політичної, соціально-економічної, культурної та наукової організації. Вона є засобом відтворення і наращування інтелектуального, духовного потенціалу народу, виховання патріота і громадянина, дієвим чинником модернізації суспільства, зміцнення авторитету держави на міжнародній основі.

За роки незалежності в Україні визначено нові пріоритети розвитку освіти, розпочато практичне формування галузі на основі прийнятої Урядом Програми “Освіта України XXI століття”. Розвиток освіти є стратегічним ресурсом подолання кризових процесів, покращення людського життя, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету та конкурентної спроможності української держави на міжнародній арені. Освіта і наука є найголовнішими умовами утвердження України у всьому світі.

У цьому аспекті вивчення іноземної мови є складовою частиною загального завдання підготовки кваліфікованих фахівців для України. Мотивацією вивчення іноземної мови у вузах мистецтв є професійна потреба студентів, які спілкуються з іноземцями при виїзді за кордон на фестивалі, конкурси, концерти та при зустрічах у нашій країні, а також користуються науково-практичними мистецтвознавчими дослідженнями, опублікованими різними іноземними видавництвами, для написання змістовних курсових, дипломних, магістерських робіт. Саме тому однією з головних особливостей вивчення іноземної мови у немовному вузі є професійно-орієнтований характер, що знаходить своє відображення у навчальних цілях та змісті навчання.

Потреби українського суспільства у галузі підготовки фахівців нового типу в умовах реформування відображені у кваліфікаційних характеристиках випускників вузів.

Кваліфікаційні характеристики випускників вищої школи передбачають високу фахову підготовку, високу загальну культуру та володіння однією з іноземних мов. Знання іноземної мови стало необхідною передумовою постійного зростання обміну інформацією і розвитку всебічних зв'язків між багатьма країнами світу. Якщо зараз немає можливості

збільшити кількість навчальних годин на викладання іноземної мови, то принаймні треба чітко визначити в програмі обсяг навчального матеріалу, який підлягає засвоєнню, а також цілі та завдання курсу “Іноземна мова” з урахуванням спеціальності студента.

II. ПРОГРАМА

“Іноземна мова для спеціальних цілей навчання”

Вивчення іноземної мови знаходиться у взаємозв'язку зі змінами, які відбуваються у вищих навчальних закладах України. Це пов'язано з інтеграцією країни в загальноєвропейську систему навчання. Ця програма має за основу міжнародні стандарти навчання, принципи плюралізму, демократії та новизни.

Програма:

- передбачає національні параметри для навчання і змісту курсу у зв'язку з визнаними міжнародними стандартами;
- різноманітна і модульна по структурі та організації;
- забезпечує стандартну основу для курсу вищого навчального закладу та проект плану, який відповідає фаховим вимогам підготовки спеціаліста й очікуванням суспільства;
- сприяє мобільності студентів та готує їх для спілкування з іноземцями у рідній країні та за кордоном;
- підтримує тривалість та послідовність навчання, забезпечує незалежність студентів;
- збільшує зацікавленість студентів завдяки прозорості та гнучкості у системі викладання і навчання мовам.

Загальною метою навчальної програми є розвиток професійної мовленнєвої компетенції студентів.

Програма є загальною для різних спеціальностей вищого навчального закладу. Її зміст підібрано на основі аналізу національних та міжнародних стандартів, професійних вимог до підготовки студентів. Програма передбачає практичну мету, яка забезпечує розвиток професійних і функціонально-комунікативних навичок та вмій з іноземної мови, що вивчається.

Для досягнення загальної мети отримання потрібного кваліфікаційного рівня з іноземної мови необхідно розділити студентів на рівні, від-

повідно до їх попередньої підготовки: A1, A2, B1. Ці рівні відповідають загальноєвропейським стандартам і визначені кваліфікаційними нормами української національної освіти. При підготовці робочої програми та навчального матеріалу кожному вищому навчальному закладу потрібно зробити ретельний аналіз навчального матеріалу, щоб визначити та забезпечити вимоги підготовки студентів за певною спеціальністю.

Програма дозволяє створити програмний модуль, щоб забезпечити кредитно-модульну оцінку національної освіти і наблизити її до Болонського процесу. Вважається, що самоосвіта, якій у Програмі надається особливе значення, є інтегральною частиною всього курсу.

Для викладачів Програма забезпечує сталий критерій оцінювання, ефективну міжнародну інформаційну базу, поглиблене взаєморозуміння зі студентами. У результаті нових курсів більш високий рівень мовленнєвих навичок студентів забезпечить їх мобільність та конкурентну здатність за кордоном.

Рівень мовної підготовки для спеціалістів

Програма базується на рівнях попередньої підготовки з іноземної мови:

A1 – основний курс для початківців.

A2 – курс для тих, хто продовжує вивчення іноземної мови для найпростішого спілкування.

B1 – рівень випускника середньої школи.

B2, C1, C2 – професійно-спрямоване навчання на рівні носія мови (за шкалою Ради Європи).

Відповідно до стандартів середньої школи в Україні рівень випускника школи B1+. Таким чином очікується, що рівень студентів першого курсу не нижче ніж B1. Оскільки стандарт для середньої школи введено нещодавно (січень 2004 року), зрозуміло, що не всі випускники шкіл відповідають його вимогам. Тому викладачам вищого навчального закладу потрібно виявити відрив у навчанні методом тестування і створити відповідні групи з різними тематичними курсами, щоб забезпечити остаточний результат навчання. Кінцева мета курсу повинна відповідати вимогам міжнародних стандартів з вивчення іноземної мови.

Міжнародна система тестування з мови вимагає оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування. Рівень володіння іноземною мовою підвищується із зростанням фахової кваліфікації студента. У зв'язку з тим, що Україна заявила про свій намір стати рівноправним партнером Болонського процесу, вищі навчальні заклади, як очікується, будуть готувати студентів з мов відповідно до Європейських стандартів:

- мінімальний рівень для студента (бакалавра) – B2;
- для магістра – C1.

За умови зростаючої міжнародної академічної мобільності, що забезпечується Болонським процесом, рівень C1 для магістрів відкриває можливість українським вищим навчальним закладам приєднатися до міжнародної системи вищої освіти на засадах рівноправного партнера.

Якщо рівень вступаючих до вищого навчального закладу нижчий B1 через з недостатню підготовку в середній школі, то потрібно організувати групи початківців з виділенням відповідної кількості годин.

Основи програми

- 1) Міжнародні стандарти
  - забезпечують студентам стійку основу навчання та дають професійну освіту;
  - забезпечують подальший розвиток навичок та вмінь володіння іноземною мовою на основі рідної.
- 2) Демократія
  - забезпечує зацікавленість культурою європейської спільноти та повагу до інших націй.
- 3) Новизна
  - відповідає сучасним дидактичним принципам мотивації і комунікативної діяльності;
  - викладач має можливість використовувати будь-який метод навчання та технічні засоби для досягнення кінцевої мети навчання.
- 4) Прозорість та гнучкість
  - не загальноосвітнє, а чітке означення забезпечення професійного навчання студентів.

5) Плюралізм

- передбачаються різноманітні методи навчання іноземної мови з урахуванням різної підготовки студентів.
- ### б) Інтеграція
- як взаємозалежна система знань, навичок та вмінь в ситуаціях реального життя, в якому студенти будуть проявляти себе як спеціалісти.

Безперервне навчання протягом життя

Ймовірно, що вивчення іноземної мови виходить за межі середньої освіти.

Активне використання знань засноване на ефективному навчанні мови для подальшого її вивчення протягом життя після школи та вищого навчального закладу. Розвиток таких знань є суттєвим у новому підході, який допомагає студентам набутися здатності незалежного вивчення мови.

Програма є документом, який передбачає навчання студентів певної спеціальності. Модульний підхід Програми передбачає потреби студентів, означений рівень професіоналізму та кількість годин, відведених для навчання.

Цілі

Практична: формувати здібність та знання студентів для того, щоб надати їм можливість активно спілкуватися в академічній та професійній діяльності.

Когнітивна: сприяти академічній активності студентів для розвитку когнітивної компетенції.

Освітня: розвивати у студентів здатність до самооцінки і самовдосконалення, що допоможе їм успішно завершити курс вищої освіти і стане передумовою їх наступного професійного росту.

Суспільна: розвивати у студентів критичну самооцінку та вміння для того, щоб використовувати знання мови як у навчальному середовищі, так і за його межами.

Соціально-культурна: формувати у студентів позитивне ставлення до оволодіння як мовою, так і культурою держави, мова якої вивчається, а також виховувати позитивне відношення до вивчення іноземної мови.

Виховна: виховувати і розвивати у студентів почуття самосвідомості; формувати вміння особистісного спілкування, необхідні для повноцінного функціонування у суспільстві та для того, щоб працювати в різноманітному професійному оточенні.

Принципи відбору змісту

Зміст Національної програми визначається її принципами. Вона:

- 1) базується на міжнародних рівнях навчання та на сучасних вимогах суспільства і професійної потреби студентів;
- 2) відповідає національно-кваліфікаційному рівню;
- 3) має чітко визначені цілі та результати;
- 4) зосереджена на тематичному змісті, де теми відповідають галузі конкретних знань з предмета та безпосередній зацікавленості студентів; на ситуативному змісті (контексти, в яких надаються матеріали, пов'язані з майбутньою фаховою спрямованістю); на прагматичному змісті (необхідні практичні та корисні вміння);
- 5) враховує попередню підготовку студентів;
- 6) організовується циклічно, коли усі компоненти взаємопов'язані та взаємозумовлені;
- 7) передбачає послідовність та наступність у вивченні матеріалу протягом усіх років навчання.

Організація змісту

Зміст навчальної програми передбачає розвиток професійно-комунікативної компетенції студентів для того, щоб здобути спроможність функціонувати у професійному контексті, а також забезпечує основу для навчання протягом життя. До змісту входять мова та її вивчення, соціокультурний компонент та розвиток здібностей володіння мовою в тематичному та професійному обсязі.

Мовленнєві навички (аудіювання, усне мовлення, читання, переклад та письмо) визначають головний зміст програми з мови, але навички

розвитку усного мовлення є пріоритетними по відношенню до інших. Вправи і завдання мають залучати студентів до користування іноземною мовою в умовах, наближених до природного спілкування, тобто потрібно забезпечувати різнобічність інформованості учасників спілкування щодо теми розмови або ставити перед студентами проблеми, для розв'язання яких необхідно спілкуватися між собою іноземною мовою.

Знання мови визначається її функціями з граматики, лексики та фонетики в конкретному тематичному обсязі.

Лексика для одного спеціаліста відрізняється від лексики іншого спеціаліста, залежно від фаху та від ситуації, де вона має використовуватися.

Грамматика передбачає не вивчення правил, а надбання основних граматичних знань для виконання поставленої комунікативної задачі у певній тематичній ситуації.

Фонетика важлива для здобуття навичок висловлювання інформаційного повідомлення студентом і для адекватного його розуміння слухачами. Передбачається корекція вимови, вдосконалення мовленнєвих навичок та вмінь.

Соціокультурний компонент як невід'ємний складник загальної освіти студентів повинен відображатися в навчальному матеріалі. Він допоможе студентам зрозуміти різноманітні аспекти мовної культури, усвідомити природу мови, розвивати позитивне сприйняття інших культур і набувати вміння долати соціокультурні відмінності. Урахування цих чинників є базовим для подальшого вивчення іноземної мови залежно від необхідності створення курсу для індивідуальної роботи зі студентами.

Кожний рівень вивчення іноземної мови: B1, B2, C1 – повинен визначатися кінцевими цілями. Рівень B2 передбачає навчання чіткому та детальному розумінню текстів, а студенти рівня C1 повинні розуміти довгі складні тексти за фаховою та незнайомою тематикою. Теми, ситуації та тексти повинні відповідати фаховій спрямованості. Студенти вузів мистецтв повинні ознайомлюватися з творчістю всесвітньо відомих майстрів музики, художнього мистецтва, театру, української та світової культури. Програмою для них передбачається також розвиток мовленнєвих навичок для спілкування за фаховою тематикою з носіями мови.

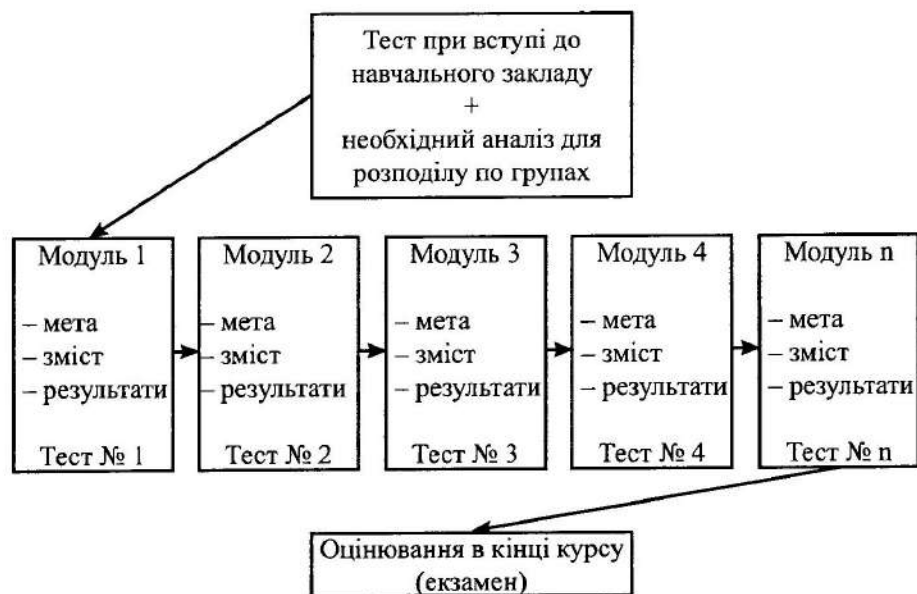
Вміння слухати, говорити і вести бесіду за темою текстів допоможуть студентам досягнути необхідно-достатнього рівня оволодіння іноземною мовою.

Рівень оволодіння мовою визначається здібністю студента ефективно використовувати знання та навички з мови в академічному або професійному оточенні.

Курс навчання іноземній мові потрібно розділити на модулі, які відповідають цілям кожного етапу навчання. Маючи конкретний зміст кожного курсу і відповідний підручник по профілю вищого навчального закладу, необхідно розробити критерії оцінювання (кредити) кожного модуля для викладачів. На кожному етапі навчання необхідно навчити студентів самостійно оцінювати свої знання по конкретному модулю, що стане стимулом для їхнього подальшого навчання.

Організація модульного курсу «Іноземна мова для спеціальних цілей навчання»

ТАБЛИЦЯ

Програма для немовних вищих навчальних закладів мистецтв розрахована на діючий навчальний план, згідно з яким на вивчення іноземної мови виділяється 176 годин обов'язкових аудиторних занять та 94 години на самостійну роботу студентів.

У випадку збільшення кількості годин викладач може змінити розподіл матеріалу і домагатися формування у студентів кращих навичок та вмінь.

Мета і завдання дисципліни

Метою програми курсу «Іноземна мова для вищих навчальних закладів мистецтв» є практичне оволодіння мовою в обсязі програми, яке забезпечує майбутньому спеціалісту можливість здобувати потрібну інформацію з іноземних інформаційних джерел, опрацьовувати та використовувати її відповідно до своїх професійних потреб, а також вести нескладну бесіду іноземною мовою у можливих побутових і професійних ситуаціях. У процесі досягнення цієї мети реалізуються також поставлені цією програмою освітні, когнітивні, виховні та соціально-культурні завдання.

По закінченню курсу навчання студент повинен:

- оволодіти мовою на досить високому рівні, який включає вміння розуміти прочитане, усно або письмово перекладати, складати анотацію, реферувати текст за фаховою тематикою;
- висловлювати свої думки, а також провести бесіду в обсязі словникового запасу, вивченого протягом академічного часу, затвердженого для курсу вивчення мови;
- ефективно і гнучко використовувати іноземну мову в різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування;
- висловлювати думки з необхідним ступенем деталізованості й тематичної складності, демонструючи достатнє володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами поєднання та цілісності на суперсинтаксичному рівні;
- одержати достатню комунікативну та професійно-орієнтовану підготовку до подальшої самостійної роботи з мовним матеріалом для забезпечення своїх освітніх запитів.

НОРМАТИВНІ ДАНІ

Семестр	Аудиторна робота	Самост. робота	Разом в н.р.	Екзамени (заліки)	Форми контролю
1	36	18	54		тести письмові; усне опитування; читання: оглядове, ознайомче, вивчаюче, пошукове; письмо: комунікативне, ділове;
2	34	20	54	залік	лексика: 900–1000 лексичних одиниць (500 репродуктивних); граматика: для мовленнєвої діяльності, аудіювання та письма; усне мовлення та аудіювання.
3	36	18	54		читання: загальноосвітня та професійна література; письмо: письмовий переклад, анотування та реферування іншомовної літератури за фахом; лексика: лексичний мінімум та лінгвістичні особливості анотування та реферування літератури за фахом;
4	34	20	54	залік	граматика: лексико-граматичний мінімум для усного мовлення та письмового перекладу літератури за фахом; усне мовлення та аудіювання: побудова діалогів за змістом іншомовних текстів.
5	36	18	54	екз.	читання: іншомовні джерела за фахом з метою отримання нової інформації та розвитку навичок основ перекладу; письмо: розвиток навичок анотування та реферування текстів за фахом; лексика: засвоєння лінгвістичних особливостей текстів для реферування та анотування;

5	36	18	54	екз.	граматика: освоєння професійно-орієнтованого лексико-граматичного мінімуму та основних форм і конструкцій. усне мовлення та аудіювання: опанування особливостей діалогу професійно-орієнтованого характеру.
9	36	18	54	екз.	

У I–V семестрах навчаються студенти, у IX семестрі навчаються магістри.

Крім годин для навчання відводиться 2 години на залік у кожній групі та 0,33 академічної години на екзамен для кожного студента. Поточний контроль (оцінювання) здійснюється і перевіряється викладачами протягом занять двічі на семестр.

Перелік видів діяльності

Програмою передбачаються практичні заняття. Під час проведення практичних занять студенти опрацьовують навички та вміння, властиві для ефективного вивчення іноземної мови з огляду на майбутню фахову діяльність. Основні складові частини курсу: **аудіювання, усне мовлення, читання, переклад, письмо.**

Програма курсу виконується під час аудиторних занять та під час самостійної роботи студентів.

Розвиток умінь **аудіювання** здійснюється на основі цікавих за змістом автентичних аудіотекстів різного типу. Студент повинен набути навички комунікативного реагування на вилучену з тексту інформацію.

Для досягнення вимог щодо умінь **усного мовлення** студентам пропонується широко використовувати спонтанні бесіди, рольові ігри, роботу в парах і малих групах. Вправи і завдання мають залучати студентів до користування іноземною мовою в умовах, наближених до природного спілкування.

До умінь **читання** входять вміння читати й розуміти основний зміст тексту, а також читати з повним і поглибленим розумінням основної інформації, включаючи розуміння деталей.

Розвиток умінь *письмової комунікації* здійснюється як у тренувальних вправах під контролем викладача, так і у творчих завданнях. Ставиться за мету періодичне виконання письмових лексичних і граматичних вправ, написання доповідей і повідомлень, приватних і ділових листів, переклад текстів за фахом.

Зміст навчального матеріалу

I курс (I–II семестр)

Читання

1. Читати на розширеному мовному матеріалі загальноосвітні тексти.
2. Використовувати інформативно-ознайомчі, навчальні, контрольні тексти.

Вимоги:

оглядове читання – прочитати текст, який відповідає критеріям тематичної цілісності, структурного оформлення та інформативності з повним і точним розумінням основної інформації. Приблизний нормативний показник читання – 1200 др. знаків за одну академічну годину (з використанням словника);

ознайомче читання – прочитати навчальний текст для отримання загальної інформації. Приблизний нормативний показник читання – 2000–2500 др. знаків за 0,5 академ. години;

вивчаюче читання – з визначеною швидкістю без словника (130–140 слів за хвилину) на матеріали тексту, який не має незнайомих лексичних одиниць;

пошукове читання на матеріалі тексту, який може мати до 10 незнайомих слів на 1 сторінку друкованого тексту.

Письмо

1. Реалізація на письмі комунікативних намірів (встановлення ділових контактів, висловлення прохання, згоди/незгоди, відмови тощо).
2. Ділове листування.
3. Переклад текстів за фахом.

Лексика

1. Розширення лексичного мінімуму. Лексичний матеріал: 900–1000 лексичних одиниць, із яких 500 репродуктивного (лексичні одиниці, які мають найбільшу частоту і входять до шкільного мінімуму, а також звороти загальних текстів). До лексичного мінімуму не входить інтернаціональна лексика, яка співпадає за змістом та структурою слова.
2. Мовленнєвий етикет спілкування, мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо.
3. Лексично-граматичні засоби релевантного відтворення комунікативних намірів на письмі.
4. Ділове листування.
5. Лексичні особливості перекладу текстів за фахом.

Граматика

1. Рецептивні й продуктивні навички словотворення.
2. Граматичні форми і конструкції, що означають суб'єкт дії, дію, об'єкт дії, характеристику дії, необхідність, бажаність, можливість дії, умовні дії, логічні змістові зв'язки.
3. Граматика для усного мовлення та письмового викладу інформації.
4. Лексико-граматичні засоби релевантного відтворення комунікативних намірів на письмі.
5. Ділове листування.

Усне мовлення та аудіювання

1. Розуміння монологічного повідомлення у межах визначеної сфери й ситуації спілкування.
2. Аудіювання та мовленнєва діяльність.

II курс (III–IV семестр)

Читання

1. Здійснювати: а) читання і осмислення загальнонаукової та професійно-орієнтованої іншомовної літератури з розширенням лексично-граматичних навичок; б) анотування та реферування іншомовних джерел.

2. Використання професійно-орієнтованих іншомовних джерел інформації.
3. Вимоги: а) **ознайомче читання** з визначеною швидкістю без словника (150–160 слів за хвилину) на матеріалі тексту, який не має незнайомих лексичних одиниць; б) **вивчаюче читання** з визначеною кількістю невідомих слів (10–15 на сторінку) з використанням словника; в) **пошукове читання** на матеріалі тексту, який може мати до 5–6 незнайомих слів на 1 сторінку друкованого тексту.
4. Анотування та реферування іншомовних джерел. Матеріал – текст обсягом 1000 друкованих знаків за 20 хвилин.

Письмо

1. Основи письмового перекладу професійно-орієнтованих іншомовних джерел.
2. Робити записи, виписки, складання плану тексту, письмове повідомлення, що відображає певний комунікативний намір.
3. Фіксувати інформацію, отриману під час читання тексту.
4. Анотування та реферування іншомовних джерел.

Лексика

1. Лексичний мінімум (категорії буття, його властивості та відносини, географічні, демографічні, економічні та політичні дані конкретної країни світу, мова якої вивчається).
2. Методика та порядок презентації.
3. Лексичні форми й конструкції, що характерні для усних повідомлень за власною фаховою спеціалізацією.
4. Лінгвістичні особливості анотування та реферування іншомовних джерел.
5. Лексичний мінімум ділових контактів, ділових зустрічей.

Граматика

1. Граматичні форми і конструкції, що означають суб'єкт дії, дію, об'єкт дії, характеристику дії, необхідність, бажання, можливість дії, умовні дії, логічні змістові зв'язки.
2. Професійно-орієнтований лексико-граматичний мінімум.

3. Граматика для усного мовлення та письмового викладу інформації.
4. Структура діалогу загальнопрофесійного характеру.

Усне мовлення та аудіювання

1. Вивчення і використання форм і конструкцій, що характерні для мови ділового професійного спілкування у конкретній галузі.
2. Розуміння монологічного повідомлення у межах визначеної сфери й ситуації спілкування.
3. Аудіювання та мовленнєва діяльність.
4. Будування діалогічного мовлення за змістом тексту.

III курс (V семестр)

Читання

1. Дослідження друкованої іншомовної оригінальної літератури з метою отримання нової інформації.
2. Анотування та реферування іншомовних текстів іноземною та рідною мовою.
3. Оволодіння навичками роботи з автентичними іншомовними джерелами професійного характеру.
4. Розвиток навичок основ перекладу професійно-орієнтованих іншомовних джерел.
5. Користування професійно-орієнтованими іншомовними джерелами, здійснення ознайомчого, вивчаючого та пошукового читання.
6. Здійснення:
  - а) ознайомчого читання з визначеною швидкістю без словника (160 слів за хвилину) на матеріалі тексту, який має 7–8 незнайомих слів.
  - б) вивчаючого читання з визначеною кількістю невідомих слів (10–15 на сторінку) з використанням словника.
  - в) пошукового читання на матеріалі тексту, який може мати до 7–8 незнайомих слів на 1 сторінку друкованого тексту.

Письмо

1. Розвиток навичок основ перекладу професійно-орієнтованих іншомовних джерел.
2. Розвиток навичок анотування та реферування іншомовних джерел.

Лексика

1. Лексичні форми й конструкції, що характерні для усних повідомлень за власною спеціальністю.
2. Лінгвістичні особливості анотування та реферування іншомовних джерел.
3. Лексико-граматичні особливості оглядів наукової літератури.
4. Обговорення проблем загальнонаукового та професійно-орієнтованого характеру, що має на меті досягнення порозуміння.

Граматика

1. Професійно-орієнтований лексико-граматичний мінімум.
2. Вивчення і використання форм і конструкцій, які характерні для мови ділового професійного спілкування у конкретній галузі.
3. Лексико-граматичні особливості оглядів літератури за фахом.
4. Обговорення проблем загальнонаукового та професійно-орієнтованого характеру, що має на меті досягнення порозуміння.
5. Особливості діалогу професійно-орієнтованого характеру.
6. Граматичні форми й конструкції, що характерні для усних повідомлень за власною спеціальністю.
7. Мовно-комунікативний рівень проведення доповіді за темою, пов'язаною з майбутнім науковим дослідженням (курсова, дипломна тощо).
8. Граматика для письмового викладення інформації.
9. Лексико-граматичні засоби релевантного відтворення комунікативних намірів на письмі.
10. Записи, виписки, складання плану тексту, письмове повідомлення, що відображає певний комунікативний намір у сфері фахової діяльності.

Усне мовлення та аудіювання

1. Особливості діалогу професійно-орієнтованого характеру.
2. Монологічне повідомлення професійного характеру з визначеним терміном мовлення.
3. Елементи усного перекладу інформації іноземною мовою в процесі ділових контактів, ділових зустрічей.
4. Вивчення і використання форм і конструкцій, що характерні для мови ділового професійного спілкування у конкретній галузі.
5. Розуміння монологічного повідомлення в рамках визначеної сфери й ситуації спілкування.
6. Аудіювання та говоріння.
7. Побудова діалогів за змістом тексту.

Вимоги до заліку

1. Письмовий переклад (500 друкованих знаків).
2. Реферування іншомовного тексту на рідну мову (500 друкованих знаків).
3. Анотування тексту з рідної мови на іноземну (500 друкованих знаків).

Реферування тексту

1. Повне розуміння головної ідеї тексту.
2. Вміння вибрати найважливіші факти та думки.
3. Вміння логічно викладати та логічно поєднувати події та головні ідеї.

Анотування тексту

1. Обсяг не менше 5 речень.
2. Головні положення викладаються конкретно.
3. Дається критична оцінка.

Основні пункти анотації

1. Назвати галузь, до якої відноситься дане джерело анотаційного перекладу.
2. Назвати автора, дати назву статті, журналу, видавництва, місце та час опублікування.
3. Стисло охарактеризувати джерело тексту.
4. Дати критичну оцінку, висловити свою думку про актуальність даного інформаційного джерела.

Вимоги до екзамену

III курс (V семестр)

Перед екзаменом студент повинен:

- 1) набути навички і вміння читання іншомовного тексту з розумінням його змісту;
- 2) виконувати літературний переклад;
- 3) засвоїти всі граматичні структури і лексичні одиниці, які дозволяють вільно читати і розуміти оригінальну літературу за фахом, звертаючись до словника лише для знаходження незнайомих термінів;
- 4) вміти висловлювати свою думку та вести бесіду за фахом;
- 5) відповідати на всі запитання викладача, що стосуються певної тематики, визначеної обсягом програми;
- 6) мати навички діалогічного мовлення для ведення дискусії та спілкування в межах побутової та фахової тематики.

ЗМІСТ ЗАЛІКУ

на I–II курсах (II, IV семестр)

1. Читання і переклад (зі словником) тексту, який містить засвоєний граматичний матеріал і 10 % незнайомих слів. Обсяг тексту – 500–600 друкованих знаків; час, відведений для перекладу, – 0,5 академічної години.

2. Граматичні вправи з пройденого матеріалу.
3. Реферування та анотування тексту без словника – 20 хвилин.
4. Бесіда з вивченої тематики побутового та професійно-орієнтованого характеру.

Зміст екзамену

на III курсі (V семестр)

1. Читання і переклад (зі словником) тексту за фахом – 1000 друкованих знаків, час на переклад – 1 академічна година.
2. Граматичні вправи з пройденого матеріалу.
3. Реферування та анотування тексту (1000 др. знаків) без словника; час, відведений на ознайомлення з текстом та підготовку усного реферата на рідній або іноземній мові, – 10 хвилин.
4. Бесіда з вивченої тематики побутового чи професійно-орієнтованого характеру або за темою наукового дослідження.

Практичні заняття

У викладанні іноземної мови рекомендується керуватися такими положеннями:

1. Формування і коректування навичок вимови доцільно проводити в тісному поєднанні з оволодінням навичками усного мовлення та читання.
2. Запорукою правильного розуміння текстів і активізації усної мови студента є опрацювання вивченої граматики у тісному зв'язку з лексикою.
3. Ретельно планувати діяльність студентів, домагаючись активної участі кожного студента в навчальному процесі. Викладач повинен розробити проблемні завдання та ситуації, підтримувати постійну зацікавленість при розв'язанні поставлених задач, організовуючи на заняттях учбові рольові ігри, диспути, дискусії тощо.
4. Для розширення кругозору і зацікавленості, а також для підвищення культурного рівня студентів ввести у навчальний процес такі роз-

мовні теми, як “Країни певної іноземної мови”, “Відомі композитори України та зарубіжжя, їх творча діяльність”, “Майстри мистецтв”, “Симфонічна та камерна музика”, “Історія опери, театру” тощо.

5. Технічні засоби навчання, які використовуються на заняттях з іноземної мови, поліпшують фонетичні навички, дозволяють збільшити час активної навчальної роботи кожного студента. Правильне застосування технічних засобів на заняттях і при самостійній роботі студентів дає можливість інтенсифікувати навчальний процес.
6. Для поглибленого вивчення іноземної мови треба заохочувати студентів відвідувати спецкурси, які можна організовувати за рахунок другої половини навчального навантаження викладача.

Навчальна програма з іноземних мов є типовою і на її основі кафедра мов розробляє робочі програми, методичні розробки для самостійної роботи студентів з різних іноземних мов залежно від реального рівня їх підготовки, уточнюючи проміжні вимоги до рівня сформованих умінь у різних видах мовленнєвої діяльності, конкретизуючи тематику текстів, усних висловлювань та специфіку побутової і професійно-спрямованої лексики.

Кінцеві вимоги

По закінченні курсу студенти повинні вміти:

- працювати з оригінальною літературою (оволодіння ознайомчим, вивчаючим, пошуковим видами читання);
- брати участь у бесіді в ситуаціях офіційного спілкування на загальні та професійні теми (реалізація комунікативних намірів);
- вести монологічне мовлення;
- зробити розширене повідомлення на задану тему, що стосується майбутньої професійної діяльності (3–5 хвилин);
- виконувати літературний письмовий переклад тексту (800 знаків – 45 хвилин);
- розуміти усне повідомлення свого співрозмовника завдяки досягненню достатнього рівня навичок аудіювання (3–5 хвилин);
- впевнено користуватися вивченим лексичним матеріалом – 2000-2500 лексичних одиниць (з них 1300 – репродуктивного).

Контроль

Контроль вважається невід’ємним складником цієї Програми і базується на наступних принципах.

Контроль відображає рівень процесу засвоєння матеріалу. Результати контролю виступають показниками успішності студентів, які співвідносяться з очікуваними навчальними досягненнями в оволодінні іноземною мовою. Тому процес навчання, його зміст і результати є взаємопов’язаними елементами цієї Програми.

Принципи:

- забезпечити надійне оцінювання рівня успішності відповідно до цілей та змісту Програми;
- визначити рівень сформованості навичок та вмінь мовлення;
- реалізувати як поточний, так і підсумковий контроль процесу навчання.

Цілі:

- оцінити навчальні досягнення студентів;
- забезпечити якість процесу навчання;
- заохочення та мотивація студентів.

Контроль проводиться: 1) поточний; 2) підсумковий.

Навчально-методичні матеріали

1. *Либерман Н. И.* и др. Английский язык для вузов искусств. – 2-е изд. – М.: Высшая школа, 1989.
2. *Куліш Л. Ю., Друзьнова О. О.* Прискорений курс англійської мови. – К.: Вища школа, 1996.
3. *Чечель Є. Г.* Англійська мова для музичних та мистецьких вищих навчальних закладів України. (Комп’ютерний варіант). – К., 2005.
4. *Прошина О. П.* В мире музыки: Книга для чтения на английском языке. – М.: Высшая школа, 1991.
5. *Чечель Є. Г., Ващенко А. В., Антипович З. К.* Методичні розробки з розмовної практики англійської мови: Для студентів I–IV курсів. – К., 2005.
6. *The New Grove Dictionary of Music and Musicians / Ed. by Stanley Sadie.* – London.

7. Чечель Є. Г. Короткий курс граматики англійської мови (комп'ютерний варіант). – Київ, 2005.
8. Крючков Г. Г. та ін. Français accéléré. Прискорений курс французької мови. – К.: А.С.К., 2003.
9. Методичні розробки з французької мови, підготовлені викладачами кафедри.
10. Самоучитель итальянского языка (с упражнениями и ключами). – К., Методика, 2002.
11. Пичугина Р. Н. Учебник итальянского языка (для вузов искусств). – М.: Высшая школа, 1977.
12. Пичугина Р. Н. Учебник итальянского языка (для старших курсов вузов искусств). – М.: Высшая школа, 1984.
13. Бориско Н. Самоучитель немецкого языка в 2-х томах. – М.: Логос, 2004.
14. Сушинский Р. А. Грамматика немецкого языка. – М., 1997.
15. Девекин В. Н. Учебник немецкого языка для вузов искусств. – М.: Высшая школа, 1981.
16. Підручники з англійської, німецької, французької та італійської мов, якими користуються викладачі кафедр іноземних мов.

Примітка.

Розподіл граматичного та лексичного матеріалу та підбір текстів за фахом віддається на розсуд викладачів кафедри іноземних мов кожного вищого навчального закладу, бо залежить від підручника та робочої програми кожного курсу з іноземної мови (який використовується у тому чи іншому тематичному плані, що затверджується Міністерством освіти та науки України, Вченою радою закладу).

Методика застосування нових методів навчання у світлі сучасних вимог щодо поділення навчального матеріалу курсу “Іноземна мова” на модулі розробляється кафедрою мов на зручні періоди (модулі) залежно від змісту робочої програми та підручників за фахом. Рейтингова оцінка рівня підготовки студентів за дисципліною “Іноземна мова” (кредити) з урахуванням їх рівня В1, В2, С1 пропонується у світлі Болонської конвенції.

Вимоги до професійного оволодіння іноземною мовою

Таблиця №1

АУДІОВАННЯ В кінці курсу студенти повинні вміти

	В1	В2	С1
Загальне розуміння почутого	– розуміння загального змісту звичайного мовлення на знайомі побутові теми, які зустрічаються у навчальному процесі або у професійному середовищі.	– розуміння головної ідеї конкретного повідомлення, яке є досить складним за фаховою тематикою або за тематикою загального побутового характеру; – слідування за поширеним повідомленням чи за складними доказами для підтвердження викладеної думки в навчальному процесі чи у професійному оточенні (для вирішення кожної задачі теми повинні бути попередньо опрацьованими).	– розуміння поширеного повідомлення з абстрактної складної тематики з фахової або академічної діяльності, де потребуються уточнення певних деталей, особливо якщо тема незнайома; – слідування за розширеним повідомленням і складною аргументацією в академічній та професійній сферах, якщо вони не мають чіткої структури; – розпізнавання ідіоматичних виразів і можливості їх перетворення.
Спілкування з носіями мови	– слідування за основним змістом поширеного обговорювання в академічному або професійному оточенні і відповідати чітко і правильно.	– розуміння основної ідеї того, що повідомлено носієм мови в нормальному темпі в академічному та професійному оточенні.	– слідування за складною бесідою між трьома партнерами у груповому обговоренні чи в дебатах в академічному чи професійному оточенні. Темі можуть бути незнайомими, абстрактними.

Засоби зв'язку та конкретні знання	– розуміння основного змісту радіопередач та записаного на касети матеріалу на знайомі із курсу навчання теми, які містять чітке повідомлення.	– розуміння головної думки записаного на касеті або в радіопередачі матеріалу, в якому повідомляється інформація відомими сталими мовними засобами.	– розуміння записаного на касеті або в радіопередачі матеріалу, якщо він повідомляється нестандартними мовними засобами до нього входять різні точки зору учасників співбесіди (дискусія, дебати тощо).
---	--	---	---

Таблиця №2

МОВЛЕННЯ

В кінці курсу студенти повинні вміти

	B1	B2	C1
Вільне обговорення	– використовувати прості вирази для обговорення ситуацій, які можуть з'явитися в навчальній діяльності; – вільно та впевнено спілкуватися на побутові чи навчальні теми; – вступати в непередбачену бесіду за знайомою тематикою, де вміти виразити своє відношення до інформації, наприклад діяльність студента, місто навчання, заняття, події, пов'язані з фаховою спрямованістю.	– вільно використовувати мову, точно та ефективно висловлюватися за фаховими темами; – спілкуватися на навчальні та професійні теми вільно та спонтанно, щоб гарантувати в майбутньому можливість без труднощів спілкуватися з носіями мови; (для вирішення кожної задачі теми повинні бути попередньо опрацьованими); – брати активну участь у поширеній дискусії на загальні теми у професійному та навчальному контексті, виражаючи свою думку.	– компетентно підтримувати усне спілкування на широке коло загально суспільних та професійно-орієнтованих тем, що вивчаються; – спілкуватися адекватно, вільно та спонтанно без тривалого пошуку потрібних виразів; – вільно слідувати і приєднуватися до обговорення при проведенні дискусії на абстрактні, складні та незнайомі теми за фаховою спрямованістю.

Дискусії та зустрічі	– брати активну участь в обговоренні знайомих тем, слідувати за вимовою, чітко артикулювати слова; – чітко виражати свою точку зору стосовно обговорюваних тем.	– брати участь в обговоренні знайомих та незнайомих тем за тематикою навчальної та фахової спрямованості; – розуміти точку зору того, хто виступає в ролі співрозмовника; – вміти враховувати та підтримувати думку при обговоренні тем, які вивчаються; – давати свої пояснення, аргументацію, використовуючи вивчені мовні засоби.	– вільно приєднуватися до обговорення на абстрактні теми за вивченою фаховою чи курсовою тематикою; – переконливо відстоювати свою аргументацію, відповідати на запитання та коментарі, вільно та спонтанно вступати у дискусії на складні теми.
Обмін інформацією	– знайти і передати фактичну інформацію за темами, що вивчаються на побутовому та початково-професійному рівні; – запитувати і чітко відповідати.	– передати інформацію, що стосується фахової або загальнопрофесійної тематики, вміючи узагальнити її, користуючись різними джерелами; – адекватно відповісти на прохання про детальну вказівку.	– узагальнити і повідомити складну інформацію, отриману з іншомовного джерела, що стосується фахової тематики; – вільно та ефективно відповідати на запитання про деталі завдання, легко окреслити проблему.
Всеохоплююча бесіда	– відносно вільна бесіда дає простий опис однієї з тем, яка викладається з послідовністю думок, та відноситься до блоку спеціалізованої тематики, що вивчається протягом курсу.	– дати чіткий та детальний опис або уявлення на основі розширеної тематики, що вивчається протягом курсу за фахом, при цьому вміти розширювати і підтверджувати думки на відповідних прикладах.	– дати чіткий, детальний, добре побудований опис або уявлення на складні теми, що вивчаються, розширюючи підтеми і розвиваючи викладену думку.

Формальний безперервний діалог	<ul style="list-style-type: none"> – дати досить чіткий безперервний опис чи підготовлену презентацію на знайому тему мовою, що вивчається, при цьому намагатися послідовно викладати головну думку; – дати коротке обґрунтоване поняття чи повідомлення щодо планів, думок, дій; – слідувати та розуміти питання, що стосуються певної тематичної спрямованості. 	<ul style="list-style-type: none"> – дати чіткий, підготовлений опис чи презентацію за розширеною тематикою в обсязі професійних тем, де обов'язково вміти визначити свою точку зору; – формувати зрозумілі аргументи за фаховою тематикою, відстоюючи свою точку зору, наводячи відповідні приклади; – сформулювати низку питань, вільно й спонтанно звертаючись до опонента чи до аудиторії. 	<ul style="list-style-type: none"> – сформувати чіткий, добре складений опис чи презентацію за складною тематикою, розширюючи та підтримуючи певний рівень, надаючи відповідні приклади та відстоюючи свою точку зору; – вміти задавати запитання, володіти ви- словами заперечення відповідно до тематики діалогічного мовлення.
---------------------------------------	--	---	---

Таблиця № 3

ЧИТАННЯ

В кінці курсу студенти повинні вміти

	B1	B2	C1
Загальне розуміння при читанні	<ul style="list-style-type: none"> – читати і розуміти цілеспрямовані тексти за допомогою словника; – розуміти окремі матеріали для читання, що відрізняються між собою; – розпізнавати деяку сучасну термінологію за фаховою та загальною тематикою, використовуючи додаткові пояснення; 	<ul style="list-style-type: none"> – читати незалежні тексти за більш складною тематикою по спеціальності; – розпізнавати більш широке коло термінології, яка застосована у тексті і відноситься до тематики курсу; 	<ul style="list-style-type: none"> – вільно читати і детально розуміти складні тексти з матеріалу курсу та фахової спрямованості; – оволодіти відповідними вміннями та навичками для читання текстів, ставлячи при цьому різну мету;

	<ul style="list-style-type: none"> – намагатися виправити помилки, допущені для вирішення поставленого завдання, закінчити фрази, керуючись попереднім змістом, що стосується курсу, який вивчається, або своєї спеціалізації. 	<ul style="list-style-type: none"> – помічати помилки у текстах, які стосуються певної тематики курсу та містять невеликі лексичні ускладнення. 	<ul style="list-style-type: none"> – розпізнавати повний комплекс термінології із академічної чи професійної галузі, майже не звертаючись до додаткових коментарів чи роз'яснень.
Конкретне розуміння при читанні	<ul style="list-style-type: none"> – читати прості тексти, що відносяться до програмного курсу, для розуміння основного змісту. 	<ul style="list-style-type: none"> – читати довгі ускладнені тексти, що відносяться до програмного курсу, для розуміння основного змісту. 	<ul style="list-style-type: none"> – читати довгі ускладнені тексти, написані в різноманітних літературних та наукових стилях, що відносяться до програмного курсу, для розуміння основного змісту.
Інформація і аргументи	<ul style="list-style-type: none"> – розпізнавати головну думку в статтях та доповідях на знайомі теми з програми курсу. 	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти ускладнені статті та доповіді, що стосуються сучасних видань за фаховою тематикою, в яких автор висловлює своє відношення або точку зору. 	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти складні тексти, які зустрічаються в академічній професійній діяльності, в яких автор висловлює конкретну точку зору і детально аргументує свою думку.
Кореспонденція	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти головне значення звичайного листування. 	<ul style="list-style-type: none"> – розуміти ускладнений зміст листування за програмою курсу або за фахом. 	<ul style="list-style-type: none"> – повністю розуміти будь-яке листування.

ПИСЬМО

В кінці курсу студенти повинні вміти

	B1	B2	C1
Загальні письмові навички	– писати логічні тексти за тематикою програми курсу, що містять конкретні інформаційні повідомлення, викладені в простій послідовності; – розуміти окремі матеріали для читання, що відрізняються між собою.	– писати детальні та чіткі тексти за різною тематикою із програми курсу, узагальнюючи та оцінюючи інформацію та надаючи аргументи із низки джерел; – викладати детальну інформацію по програмі курсу чи за фаховою тематикою, спираючись на певні джерела, які вивчалися.	– писати складні продумані текстові повідомлення, що стосуються програми курсу чи фахової тематики, поширюючи головний зміст, обґрунтовуючи свою думку, демонструючи конкретні приклади для аргументації; – письмово висловлювати ускладнену детальну інформацію за тематикою програми курсу, звертаючись до адресата цієї інформації.
Доповіді та повідомлення	– написати досить коротке повідомлення в звичайній формі за тематикою курсу, яке базується на простій інформації та відомих фактах.	– написати спеціальне повідомлення, в якому обґрунтувати або заперечити певну точку зору, пояснити переваги та недоліки викладених різних положень.	– написати чітко і правильно повідомлення за даною темою курсу, пояснивши різні точки зору до предмету викладання, науково обґрунто-

			вуючи своє відношення.
Кореспонденція	– написати діловий чи професійний лист, описуючи події, що стосуються академічного чи професійного життя, надаючи деякі деталі, пояснення.	– написати доповідь за програмою курсу або за фаховою тематикою і переконливо підтвердити це.	– у листі висловити власне відношення до подій, що стосуються академічного чи професійного життя, використовуючи ефективні мовні засоби та сталі граматичні конструкції і звороти.
Помітки, повідомлення та інші письмові форми	– написати адекватний лист на отримане повідомлення, виділяючи найбільш важливі думки; – писати, користуючись простими виразами.	– написати діловий чи професійний лист, звертаючи увагу на значення подій, що стосуються академічного чи професійного життя, коментуючи своє відношення.	– написати конкретний лист або повідомлення, точно та переконливо пояснюючи проблему; – написати детальне повідомлення, висловлюючи в ньому конкретну інформацію, що має певного адресата.
Еліптичний лист	– записувати основні моменти під час лекцій, семінарів, тощо, формулюючи їх простою мовою відповідно до артикуляції;	– написати адекватний лист на професійне повідомлення, в якому постає проблема; – написати лист чи повідомлен-	– детально записати лекцію, семінар тощо, використовуючи граматичні конструкції та лексичні засоби високого рівня;

	– порівняти короткі уривки із різних джерел, що вивчаються протягом курсу, і узагальнити їх для певного адресата.	ня, приділяючи увагу значенню події та обґрунтовуючи важливу думку.	узагальнити довгий та складний текст за фаховою чи академічною тематикою.
		– записати основний зміст лекції, семінару, конференції, зустрічі тощо, зосередивши увагу на деяких словах, що несуть певне інформаційне навантаження; – узагальнити низку професійних текстів і прокоментувати їх головні схожі та протилежні думки.	